

İDARİ YARGIDA YÜRÜTMENİN DURUDURULMASI

Giriş

İdarenin kamu gücünü kullanarak tesis ettiği idari işlemler nedeniyle hakları zedelenen kişiler, idare aleyhine idare mahkemelerinde dava açma hakkına sahiptir. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27. Maddesinde yürütmenin durdurulması kurumu düzenlenmiştir. Buna göre idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verilebilir.

Yürütmenin Durdurulması Kararının Verilmesi

Yürütmenin durdurulması kararı re'sen idare mahkemesi tarafından verilmez, davacının idari işleme karşı davayı açarken veya davanın sonuçlanmasına kadar ki aşamada yürütmenin durdurulmasını talep etmesi gerekmektedir. Yürütmenin durdurulması yalnızca idari işlemlere karşı açılan iptal davalarında talep edilebilir. İdareye karşı açılan tam yargı davalarında ise yürütmenin durdurulması, ortada iptali istenen bir idari işlem olmadığı için mümkün değildir.

Vergi davalarında da yürütmenin durdurulmasını talep etmek mümkündür. Ancak yürütülmesi dava açınca duran vergileme işlemlerine karşı yürütmenin durdurulması talebi gerekli değildir. Zira vergi uyuşmazlıklarından doğan davalarda tarh edilen vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler ve bunların zam ve cezalarına ilişkin dava konusu bölümlerin yürütmesi davanın açılması ile durdurulacaktır. Buna göre yürütmenin durdurulmasına konu edilebilecek vergi davalarını şu şekilde belirtebiliriz:

a) 2577 sayılı yasanın 26. maddesinin 3. Fıkrası uyarınca davacının gösterdiği adreste tebligat yapılamaması nedeniyle 1 yıl süreyle ve yeni adres bildirilinceye kadar işlem den kaldırılıp yeniden işleme konan davalar

b) İhtirazi kayıtla verilen beyannameler üzerine yapılan işlemlerle ilgili davalar

c) Tahsilat işlemlerinden ötürü açılan davalar

Yürütmenin Durdurulması İçin Gerekli Şartlar

2577 sayılı Kanununun 27. Maddesinin 2. Fıkrasına göre yürütmenin durdurulması kararı verilmesi için

a) İdari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararlar doğması

b) İdari işlemin açıkça hukuka aykırı olması

şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. İşlemin hukuka açıkça aykırı olmasından kasıt, idari işlemin yetki, sebep, amaç, konu veya şekil açısından hukuka aykırı olduğunun açıkça belirlenebiliyor olmasıdır. Telafisi güç zararlar olgusuna, idari işlem nedeniyle binanın yıkılması, dükkanın kapanması, gibi durumlar örnek olarak gösterilebilir. Mahkeme, yürütmenin durdurulması kararını verirken, bu iki koşulun varlığının yanında birlikte gerçekleşmesi hususunu da göz önünde bulunduracaktır.

3. Yargı Paketi olarak bilinen 6352 sayılı Kanun ile İYUK 'un 27. Maddesinin 2. Fıkrası ile *“Danıştay veya idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler. Uygulanmakla etkisi tükenecek olan idari işlemlerin yürütülmesi, savunma alındıktan sonra yeniden karar verilmek üzere, idarenin savunması alınmaksızın da durdurulabilir”* şeklindeki hüküm ile açıkça hukuka aykırılık ve telafisi güç zararın doğması şartlarının yanında idarenin savunmasının alınması şartı da yürütmenin durdurulması kararı alınmasında aranan bir şart olmuştur.

6526 sayılı Kanununun 17.maddesi ile İYUK madde 27/2 hükmüne eklenen *“Ancak, kamu görevlileri hakkında tesis edilen atama, naklen atama, görev ve unvan değişikliği, geçici veya sürekli görevlendirmelere ilişkin idari işlemler, uygulanmakla etkisi tükenecek olan idari işlemlerden sayılmaz. Yürütmenin durdurulması kararlarında idari işlemin hangi gerekçelerle hukuka açıkça aykırı olduğu ve işlemin uygulanması halinde doğacak telafisi güç veya imkânsız zararların neler olduğunun belirtilmesi zorunludur. Sadece ilgili kanun hükmünün iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulduğu gerekçesiyle yürütmenin durdurulması kararı verilemez.”* Şeklindeki ek cümle ile kamuda yapılan personel atama ve tayin işlemleri uygulanmakla etkisi tükenecek işlemlerden sayılmamış ve idarenin savunması alınmadan yürütmenin durdurulması kararı verilmesi imkansız hale gelmiştir.

Ayrıca Yürütmenin durdurulması kararları teminat karşılığında verilir; ancak, durumun gereklerine göre teminat aranmayabilir. Taraflar arasında teminata ilişkin olarak çıkan anlaşmazlıklar, yürütmenin durdurulması hakkında karar veren daire, mahkeme veya hakim tarafından çözümlenir. İdareden ve adli yardımdan faydalanan kimselerden teminat alınmaz.

Yürütmenin durdurulması kararı, 2577 sayılı Kanunun 28. Maddesine göre, idareye tebliğinden itibaren 30 gün içerisinde uygulanır. Aksi takdirde ilgililer hakkında yasal işlem başlatılabilir. Hatta bu kararın uygulanmaması nedeniyle zarara uğrayan kişiler, kararı uygulamakla görevli kişilerden tazminat da talep edebilir.

Yürütmenin Durdurulması Kararına Karşı İtiraz

Yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararlar; Danıştay dava dairelerince verilmişse konusuna göre İdari veya Vergi Dava Daireleri Kurullarına, bölge idare mahkemesi kararlarına karşı en yakın bölge idare mahkemesine, idare ve vergi mahkemeleri ile tek hakim tarafından verilen kararlara karşı bölge idare mahkemesine, çalışmaya ara verme süresi içinde ise idare ve vergi mahkemeleri tarafından verilen kararlara en yakın nöbetçi mahkemeye veya kararı veren hakimin katılmadığı nöbetçi mahkemeye, kararın tebliğini izleyen günden itibaren yedi gün içinde bir defaya mahsus olmak üzere itiraz edilebilir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir.

Sonuç

Yürütmenin durdurulması kararları hukuki tabirle sui generis yani kendine özgü kararlardandır. Anayasal düzen ile teminat altına alınan hakların, devletin tesis ettiği idari işlem ile zedelenmesini önlemek için getirilmiş bir kurum olan yürütmenin durdurulması kararları, idarenin işlemlerinde daha dikkatli davranması için getirilmiş düzenlemelerdir. Üstelik sadece 2577 sayılı kanun ile değil, tüm hukuk düzeninin denetleyici metni olan Anayasamız da yürütmenin durdurulmasına ilişkin hükümlere yer vererek vatandaşın idare karşısında hukuki güvenliğini en üst düzeyde korumayı amaçlamıştır.

Özetle, vatandaş idarenin yürüttüğü işlemlere karşı açtığı iptal davasında, işlemin yürütmesinin durdurulmasını talep edebilir. Bu durumda mahkemeler, bu talebi açık hukuka aykırılık ve telafisi güç zararların doğması ve istisnalar hariç idarenin savunmasının alınması şartlarının varlığına bakarak kabul veya reddedebilir. Kabul veya red kararına karşı da tebliğden itibaren 7 günlük sürede itiraz edilebilir. İtiraz üzerine verilen kararlar da kesinlik taşımaktadır.